

KÖRNYEZETISMERET

Ahogy a gyermek értelme fejlődik, úgy válik benne egyre erősebbé az igény arra, hogy saját testét, illetve szűkebb-tágabb környezetét megismerje, annak egyes elemeit néven nevezze, és az ezekkel kapcsolatos miértekre választ találjon. A környezetismeret tantárgy célja, hogy a gyermek természetes kíváncsiságára építve előbb a szűk, később az egyre tágabb környezet dolgait, jelenségeit és történéseit megismerje, ezek megértéséhez támpontokat adjon, további megfigyelésekre ösztönözzön és fenntartsa a magyarázatkeresés igényét.

Környezetünk jelenségei összetettek, gyakran a tudomány számára is nehezen megfoghatók. A környezetismeret tantárgynak nem célja, hogy ezeket mélyen, részleteiben magyarázza, illetve tudományos igénnyel modellezze. Ugyanakkor ragaszkodnia kell ahhoz, hogy a bonyolultnak tűnő témákat is – egyszerű modellek segítségével, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő módon – értelmezze. Ezek továbbfejlesztése a felsőbb évfolyamok munkája. A környezetismeret tantárgy keretében az ezzel kapcsolatos gondolati sémák kialakítása és a nyitott megfigyeléshez, kutakodáshoz szükséges érzelmi háttér biztosítása a cél. Fontos érzékelteni a megfigyelő szerepét, mint ahogyan azt is, hogy a környezet folyamatai megmagyarázhatók, és a feltett kérdésektől és az előzetes tudástól függően egyre részletesebben érthetők meg.

A környezetismeret (annak ellenére, hogy törekszik az élőlények megnevezésére, az érzékszervi tapasztalatok megfogalmazására, a természeti és épített környezet elemeinek mind pontosabb megjelölésére) nem leíró tantárgy: a gyermek által megfigyelt jelenségekhez kötve, az azok kapcsán felmerülő kérdésekre keres válaszokat. A problémákból kiindulva egyúttal a természettudományos megfigyelés, valamint a tudományos gondolkodásmód: kérdésfelvetés, bizonyítás és érvelés megalapozása is célja. Mindezek következetes alkalmazása, az aktív tanulás formáival támogatva, a természettudományos műveltség kialakításának első lépcsőfokát jelenti. A gyermekek életkori sajátosságaiból adódóan a megismerés folyamatában a pedagógus egyszerre irányít és példát ad. Felelőssége abban is kiemelkedő, hogy a válaszkeresésben maga is nyitott a jelenségek rendszerszintű értelmezése, a saját tapasztalás, az újszerű megoldások keresése, illetve a napi élet problémái iránt. A problémák iránti érzékenység a természettudományos műveltség megszerzésének egyik alapja.

A tudás folyamatos (a felső tagozatban, majd a középiskolában szaktárgyakhoz kötött) bővítéséhez elengedhetetlen, hogy a pedagógus a tanulók motivációját, érdeklődését és a környezettel, a természettel, a testük működésével kapcsolatos attitűdjeit is formálja a közös tanulás során. A kerettanterv ezt a tanulók érzelmi viszonyulását is befolyásoló témaválasztással és problémafelvetéssel támogatja. Mindezek azonban csak akkor válnak élővé, ha a tananyag-feldolgozás folyamatában a tanulók számára adott pillanatban is releváns problémákat vetünk fel. Ez akkor érhető el, ha a helyi tanterv a helyi környezet adottságaira, az aktuális történésekre, a tanulók által valóban megtapasztalható problémákra épít. Ily módon a környezetismeret rávezet a természet szépségének és az épített, technikai környezet értékeinek szeretetére és tiszteletére.

A tanulás során a tanító abban segítheti növendékeit, hogy a gyermeknek a közösen értelmezett jelenségekhez tartozó naiv magyarázatait megerősíti, pontosítja vagy – új modellek felépítésével – korigálja. A tanórákon alkalmazott változatos módszerek, az ezekhez kötődő értékelési formák, különösen a folyamatközpontú, segítő értékelés és a tanulók önreflexiójának fejlesztése nemcsak a tantárgyi tartalom elsajátítását és a fejlesztési követelmények megvalósítását segítik, de hozzájárulnak a gyermekek egyéni tanulási stílusának kialakulásához, önismeretük fejlődéséhez is. A fejlesztő munka célja, hogy a gyermek megtalálja azt a számára legalkalmasabb módot, ahogyan a környezetével megismerkedhet, tudását bővítheti, megerősítést nyerve abban, hogy képes saját testének rejtélyeit feltárni és a

környezetében érzékelt folyamatokat értelmezni: vagyis elindult azon az úton, hogy eligazodjon a világban.

A környezetismeret sikeres tanulása nemcsak a természettudományos tárgyak szeretetét alapozhatja meg. A környezetét tudatosan figyelő (és azt érzékenyen alakító), az életet tisztelő, a saját szervezetének jelzéseire figyelő, egészségét óvó és a tudományos-technikai újításokra fogékony, ugyanakkor kritikus felnőtt magatartása is formálódik ebben az életszakaszban.

1–2. évfolyam

Az iskolába kerülő növendékek környezetükkel, a természettel kapcsolatos saját élményei, megfigyelései és ezekre talált magyarázatai egy-egy tanulócsoportban nagyon sokfélék. A környezetismeret tantárgy tanulása abban segít, hogy egy-egy ismeretelemen keresztül a csoport közös nyelvet, közös magyarázatokat találjon, párbeszédet kezdjen, mérsékelve a különböző családi, illetve szociokulturális háttérből adódó különbségeket. A közös dialógus élményén túl cél a közvetlen környezetben való biztonságos tájékozódás, valamint a saját szervezet tudatos megfigyelése, az érzékelt tapasztalatok megfogalmazása és annak megerősítése, hogy a környezet, az életmód és a testi jelzések kapcsolatban állnak egymással. Ebben az életszakaszban a kisgyermek már számos jelenséget érzékelt szűkebb-tágabb környezetében. A rendszeres megfigyelés, a módszeresség, a kérdések felvetésének (a miértek megfogalmazásának) és a válaszkeresésnek, a magyarázatok indoklásának az igényét itt alakítjuk ki. Itt figyelünk fel az ok-okozati kapcsolatokra, a rendszer-részrendszer viszonyra, az állandóság és változás létre, a természetben megtalálható ritmusokra. Ezeknek aprólékos magyarázatára még nem vállalkozhat a tantárgy, de a probléma elhelyezése, a megfigyeléseken és tényeken alapuló megokolás itt válik a vizsgálódás részévé.

A természeti jelenségek fürkészése, a környezet iránti pozitív attitűd megtartása vagy kialakítása, a természet és az élőlények szépségének (önmagáért való értékének) felfedezése ahhoz teremt kedvet, hogy a gyermek az ezekkel kapcsolatos tudását fejlessze. Az élő természet vizsgálata (egy részletek pusztán észrevétele is) számos olyan készséget igényel, melyeket csak közvetlen tapasztalásokon keresztül lehet fejleszteni, ezért a tanulói vizsgálódásra, a természettel való közvetlen kapcsolatra fordított idő bőven megtérül abban, hogy tanítványaink nemcsak felmondják, de értik is (sőt átérzik) a tanultakat.

A technikai, épített és szociális környezet vizsgálata éppen ilyen fontos: a helyükre kerülő elemek a gyermek biztonságérzetének, bizalmának erősödését éppúgy szolgálják, mint tudásának gyarapodását. A foglalkozások, a környezeti elemek, a ház körüli teendők, vagy éppen a közlekedés vagy településszerkezet megismerése olyan tájékozottságot adnak a kisgyermeknek, amelyek – ha közvetlenül nem is mindig vagy nem azonnal hasznosítják életében – világméretű stabilitásukat szolgálják.

Az iskolába lépés a kisgyermek életében számos változással jár. Különösen az első hónapokban jelent nehézséget az új környezet, az új feladatok teljesítése és az iskolai elvárásoknak való megfelelés. A környezetismeret – a többi tantárgyhoz szorosan kapcsolódva – segíthet, hogy a gyermek a környezetében tapasztalt változásokat elhelyezze, új környezetét elfogadja, és abban biztonságot leljen. Az iskolával és környezetével kapcsolatban a gyermek által hozott, illetve a helyi közösségekben élő narratívák beépítése a helyi tantervbe emiatt is kívánatos.

A környezet jelenségeire való rácsodálkozás adja a közös munka alapját. A saját tapasztalatokkal és magyarázatokkal való szembesülés, ezek más tapasztalatokkal és indokokkal való szembesítése teremt meg a gyermekben az igényt az ok-okozati összefüggések megtalálására, az érvelésre, indoklásra, a tények felismerésére.

A tanulás folyamatában való aktív részvétel fejleszti a kezdeményezőkézséget és a felelősségtudatot, a tartalmak pedig szerepet játszanak az azonosságtudat és a hagyományokhoz való kötődés erősítésében, az állampolgári felelősségérzet előkészítésében és az önismeret kibontakoztatásában is. Az ember szervezetével kapcsolatos ismeretek formálják az egészséges életmóddal kapcsolatos szemléletet és a megvalósítás gyakorlatát, hozzájárulnak az önismeret fejlődéséhez, formálják a tanulónak a családdhoz és a tágabb közösséghez való viszonyát.

A kerettanterv 10% órakeretet biztosít a helyi tantervben szabad felhasználásra. A Környezetismeret helyi tantervében a plusz 4 órát az **Ismétlés, rendszerezés és számonkérés** témakör számára javasolom felhasználni.

1. évfolyam

Óraszám: 36 óra/év
1 óra/hét

Az éves óraszám felosztása

Témakör sorszáma	Témakör	Óraszám
1.	Iskolás lettem	6
2.	Ősz	9
3.	Tél	9
4.	Tavaszi	10
5.	Nyár	1
6.	Év végi összefoglalás	1

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Iskolás lettem	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A megismerési módszerek folyamatos alkalmazása (megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés).</p> <p>A térbeli tájékozódás fejlesztése.</p> <p>Az iskolában és az iskola környezetében előforduló jelek, jelzések felismerése és értelmezése. Képes legyen szóbeli útvonaltervet készíteni a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola és Gimnázium, valamint a volt óvodája között. Az iskolás élettel kapcsolatos életmódbeli szokások tudatosítása, gyakoroltatása.</p>	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Mi a különbség az óvoda és az iskola között? Mi van az iskolában? Hogyan tájékozódunk az iskola épületében? Az iskolai élet rendje. Kikkel találkozunk az iskolában?</p> <p>Milyen élőlények vannak a tanteremben, az iskolában, az iskola udvarán?</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Az iskolában található jelek, jelzések, piktogramok.</p>	<p>Helyes viselkedés és megfelelő öltözködés az iskolában (tanórán, különböző szabadidős foglalkozásokon, szünetben). Az iskolában dolgozók foglalkozásának összehasonlítása. Megszólításuk, köszönés, udvariassági formulák használata. Élőlények és élettelen dolgok összehasonlítása, különbségek megfogalmazása.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> színek, formák.</p> <p><i>Matematika:</i> távolságok, nagyságrendek becslése, megnevezése, mérése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Iskola, tanterem, közlekedési jelek.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Ősz</p>	<p>Órakeret 9 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az állandóság és változás szempontjából a napi és éves ritmus felismerése, mintázatok keresése. A megfigyelés, a mérés és a tapasztalatok rögzítése. Az életkoruknak megfelelő egyházi ünnepek megismerése.</p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Hogyan öltözködünk az iskolában? Élő vagy élettelen?</p> <p><i>Ismeretek:</i> A napszakok, évszakok váltakozása. A napok és a hónapok.</p>	<p>Az időjárás megfigyelése, az időjárásnak megfelelő öltözködés megtervezése.</p> <p>Példák gyűjtése. A mozgás hatásának megfigyelése a pulzusra és a légzésszámra. Az évszakokhoz kapcsolódó ünnepek, helyi szokások megismerése (pl. szüret, Márton-nap). Helyi hagyományok ápolásának jelentősége.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> helyes öltözködés.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondókák, versek, dalok az őszi természettel kapcsolatban.</p>

<p>Változások a természetben összel. Hogyan tájékozódjunk lakóhelyünkön?</p> <p>A család felépítése.</p> <p>Feladatvállalás a családban.</p> <p>Segélyhívó számok.</p> <p>Milyen anyagból készülnek a tárgyak a környezetünkben?</p>	<p>A megfigyelő, a kommunikációs képesség, a kreatív gondolkodás fejlesztése. Összefüggések meglátása, észrevétele. Szociális érzékenység, a szeretetre való képesség fejlesztése, a családtagok tisztelete, harmóniára törekvés. Felkészülés a felnőtt lét szerepire, a munka szeretete. Természettudományos kompetencia fejlesztése.</p> <p>Térbeli tájékozódás, környezettudatos gondolkodás fejlesztése.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> a ritmus szerepe a zenében. Népi gyermekjátékok, mondókák.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: versek a családdal kapcsolatban.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Élő vagy élettelen, időjárás, foglalkozások, lakóhely, család, anyagok, segélyhívószámok.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tél	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Évszakok, hónapok, napszakok.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Környezettudatos szemlélet kialakítása. Az egészséges életmód megismertetése, helyes időbeosztás, napirend. Érzékszerveink védelme.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Hogyan öltözzünk télen?</p> <p><i>Ismeretek:</i> Téli ünnepek, hagyományok.</p> <p>Helyes időbeosztás, napirend, az egészséges életmód életkor szerinti követése.</p>	<p>A testi egészség megőrzése, védelme.</p> <p>Téli ünnepeink ápolása a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola és Gimnázium hagyománya szerint.</p> <p>Önkritika, matematikai kompetencia fejlesztése. Az óvodás és az iskolás gyermek napirendjének összehasonlítása. Személyes beszámolók.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> tájképek, rajzok</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> étlap készítés</p> <p>Napirend készítése.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hagyományok, érzékszervek, ünnepek, fő testrészek, napirend.
--------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tavaszi	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Időjárással kapcsolatos megfigyelések, élőlények, ünnepek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természetben történő változások megfigyelése, megfogalmazása. A növények, állatok életmódja és a tavaszi időjárás közötti összefüggések. Az ünnepek jelentősége testi, lelki egészségünk szempontjából.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Hogyan öltözködünk tavasszal?</p> <p>Hogyan hat a tavaszi időjárás a növény- és állatvilágra?</p> <p>Milyen legyen az ünnepi öltözék?</p> <p><i>Ismeretek:</i> A növények életfeltételei, tavaszi munkák a kertben. Házi és a vadon élő állatok.</p>	<p>Önállóság fejlesztése, környezettudatosságra nevelés.</p> <p>Felelősségtudat, empátiakészség fejlesztése.</p> <p>Szociális kompetencia, érzelmi intelligencia fejlesztése.</p> <p>Esztétikai tudatosság fejlesztése.</p> <p>Szókincsbővítés, beszédfejlesztés.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> tavaszi illetve állatokról szóló versek.</p> <p>Vizuális kultúra: Növény- és állatfelismerések</p> <p>Ének-zene: zeneművek hallgatása állatokról</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kerti növények, szobanövények, ünnepek, a virágos növény részei, házi- és vadon élő állatok.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyári	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	Évszakok, hónapok, időjárás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Felkészülés a nyári szünidő hasznos eltöltésére.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Nyári tervek	A tanult ismeretek kreatív alkalmazása, a szóbeli, írásbeli kifejezőképesség fejlesztése.	<i>Vizuális kultúra:</i> <i>Nyári tervek</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szabadidő, balesetveszély, tervekészítés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Év végi ismétlés	Órakeret 1 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanévben tanult ismeretek rendszerezése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Miről tanultunk a tanévben?	Rendszerező és összehasonlító képesség fejlesztése. A tanévben szerzett ismeretek összefoglalása a tankönyv alapján. Évszakokról, növényekről, emberekről, állatokról csoport vagy frontális munkával.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> öltözködés, időjárás, egészséges táplálkozás.

Az első évfolyam végére teljesítendő minimum követelmény:

Az emberi test nemre és korra jellemző arányainak leírása, a fő testrészek megnevezése. Az egészséges életmód alapvető elemeinek ismerete és alkalmazása.

Az élővilág sokféleségének tisztelete, a természetvédelem fontosságának felismerése. Alapvető tájékozódás az iskolában és környékén. Az évszakos és napszakos változások felismerése és kapcsolása életmódbeli szokásokhoz.

Használati tárgyak és gyakori, a közvetlen környezetben előforduló anyagok csoportosítása tulajdonságaik szerint, kapcsolat felismerése.

Egyszerű megfigyelések végzése a természetben.

2. évfolyam

Óraszám: 36 óra/év
1 óra/hét

Éves óraszám felosztása

Témakör sorszám	Témakör	Óraszám
1.	Év eleji ismétlés	1
2.	Hol élek?	5
3.	Az erdő életközössége	10
4.	Testünk, életműködésünk	10
5.	Anyagok a környezetünkben	9
6.	Év végi ismétlés	1

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Év eleji ismétlés	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	Az iskolás élettel kapcsolatos életmódbeli szokások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerési módszerek folyamatos alkalmazása (megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés).	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Az elmúlt tanévben tanultak felidézése.	Rendszerező és összehasonlító képesség fejlesztése.	<i>Vizuális kultúra:</i> képek <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> helyes öltözködés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Élő, élettelen, növény, állat, életjelenség.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hol élek?	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Iskolánk környékének megismerése.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Gyomaendrőd nevezetességeinek elhelyezkedése, közlekedésének megismerése. Útvonalrajz készítése otthonról a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola és Gimnáziumig. Közvetlen környezetünk védelme.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Hogyan tájékozódunk otthonunk és az iskola között? Mit tehetünk a környezetünkért?	<p>Az iskola épületében és a környéken található jelek, jelzések értelmezése. Mérés, becslés, vázlatos alaprajz készítése. Tájékozódás vázlatrajz alapján.</p> <p>Alkalmazkodás a helyi közlekedési eszközök használatához.</p> <p>A lakóhelyhez, a szülőföldhöz való kötődés erősítése, motiváció a környezet szépítésére, óvására.</p> <p>Hagyományok megismerése: látogatás az endródi Tájháza.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> útvonalrajz</p> <p><i>Matematika:</i> méretarány</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Lakóhely,útvonalrajz, helyi közlekedés, környezetvédelem.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az erdő életközössége	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Növény, állat.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszerek, illetve a felépítés és működés szempontjából az életközösségek kapcsolatainak megismerése. Annak felismerése, hogy az egyes fajok környezeti igényei eltérőek. A természetvédelem jelentőségének felismerése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Az erdő és az ember kapcsolata	<p>Az életközösségek összetettségének felismerése.</p> <p>Szóbeli kifejezőkészség fejlesztése, környezettudatos magatartás fejlesztése,</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> képek gyűjtése, tabló készítése.</p>

<p><i>Ismeretek:</i> Az erdő szintjei. Fák, cserjék. Az erdő szintjeinek növény- és állatvilága.</p>	<p>természettudományos kompetencia fejlesztése.</p> <p>A helyes emberi magatartás kialakítása az erdők védelme érdekében. Az állatok és a növények iránti felelősség kialakítása, pozitív érzelmi viszonyulás fejlesztése.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az erdő szintjei, fa, cserje, rovarok, madarak, emlősök.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Testünk, életműködésünk	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A természet ritmusa.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életjelenségek, életfeltételek megismerése. Az emberi életszakaszok megismerése. Saját testének főbb részeinek megismerése. Az egészséges életmód iránti igény kialakítása.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Melyek az élőlények legfontosabb életfeltételei?</p> <p><i>Ismeretek:</i> Testünk érzékszerveinek védelme.</p> <p>Az egészséges életmód elsajátítása.</p> <p>Miből mennyit együnk?</p>	<p>Természettudományos kompetencia fejlesztése.</p> <p>A testi és a lelki összhang megteremtése.</p> <p>A rendszeres testmozgás, tisztálkodás, helyes táplálkozás iránti igény fejlesztése.</p> <p>Mértékletesség, mint fogalom.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> Táplálékpiramis készítése</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> napirend írása.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Életjelenségek, életfeltételek, testrészek, érzékszervek, egészséges életmód, táplálékpíramis.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Anyagok a környezetünkben	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Anyagok megismert tulajdonságai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az állandóság és változás szempontjából a halmazállapot-változások értelmezése, a tömeg- és űrmértékek használata. A felépítés és működés kapcsolatában a víz mint oldószer alkalmazása. Ok-okozati kapcsolatok feltárása napi gyakorlataink és az anyagi átalakulások jellemzői között.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Miért tesznek a friss zúzódastra jeget? Megrepsztheti-e a víz a sziklát?</p> <p><i>Ismeretek:</i> Halmazállapotok: a légnemű anyagok (gázok) kitöltik a rendelkezésre álló teret; a folyadékok térfogata változatlan, de felveszik az edény alakját; a szilárd anyagok megtartják formájukat. Környezetünk legkeményebb anyagai a kristályok: ilyenek a drágakövek, a gyémánt.</p> <p>Térfogat- és tömegmérés, mértékegységek (deciliter, liter, dekagramm, kilogramm). Oldat. Vízben való oldhatóság. A melegítés és hűtés a mindennapokban.</p>	<p>A környezetünkben előforduló kristályos anyagok csoportosítása (például: kvarc – az üveget karcolja, kalcit – az üveget nem karcolja és körömmel sem karcolható, gipsz – körömmel karcolható). Példák keresése kristályokra (ásványok). Annak magyarázata, miért praktikusabb a folyadékok térfogatát és a szilárd anyagok tömegét megadni. Tömeg- és űrmértékek leolvasása (élelmiszeripari termékekről, illetve mérőeszközökről), kapcsolat keresése a deciliter és liter, illetve a gramm/dekagramm, valamint a dekagramm/kilogramm között. Kapcsolat keresése a víz halmazállapot-változásai és köznapi alkalmazásai között (például hűtés jégkockával, melegítés gőzzel). Tömeg- és térfogatmérés víz fagyasztása és olvadása során. Oldatok készítése. Az anyagok csoportosítása vízben való oldhatóság szerint. A meleg és hideg vízben való oldódás összehasonlítása.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a víz mint versek, mesék témája; hasonlatok, metaforák, szólásmondások a gőzzel, a vízzel és a jéggel kapcsolatban.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a víz megjelenése különböző műalkotásokban.</p>

<p>Melyek az időjárásselemek és hogyan mérünk hőfokot?</p> <p>Hogyan oltunk tüzet?</p>	<p>Folyadékok és a levegő hőmérsékletének mérése.</p> <p>A matematikai, életviteli kompetencia fejlesztése.</p> <p>Szociális, érzelmi, anyanyelvi kompetencia, természettudományos kompetencia fejlesztése.</p>	<p><i>Matematika:</i> hőmérséklet.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Halmazállapot- változás, oldódás, olvadás, fagyás, párolgás, lecsapódás, szilárd, folyékony, légnemű anyagok, tűzoltási módok .</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Év végi ismétlés</p>	<p>Órakeret 1 óra</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tanévben tanult ismeretek felelevenítése a tankönyv, tablók, feljegyzések segítségével.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Időjárás, évszakos változás, egészségvédelem.</p>	

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Egészségtudatos magatartás, élelmiszer-higiéné, táplálkozási piramis, étkezési szabály.</p>
---------------------------------------	--

3–4. évfolyam

Ebben a képzési szakaszban – az életkori sajátosságokhoz illeszkedve – tágul a megismerendő környezet: az iskola világából kitekintünk a felnőttek világa felé, miközben a szűkebb környezetből a tágabb környezetbe lépünk. Ennek kapcsán egy-egy jelenséggel kapcsolatos múltbeli elképzelések és modern magyarázatok, régi és mai alkalmazások vizsgálatára és értelmezésére is alkalom nyílik.

A 3–4. évfolyamon az egyszerűbb vizsgálatok mellett egyre nagyobb szerepet kapnak a módszeresebb megfigyelések. A rácsodálkozástól a tapasztalatok mind szabatosabb megfogalmazásáig jutunk el: innen vezet majd az út azok rögzítéséig, rendszerezéséig és a természethez intézett kérdéseknek megfelelő kísérletek megtervezéséig a magasabb évfolyamokban. Mindez megalapozza az igényt az információkeresésre, az önálló munkavégzésre.

Az emberi test működésével kapcsolatban a leíró megfigyelésen túllépve egyre fontosabbá válik az ok-okozati összefüggések feltárása. Emellett a divattal, szokásokkal kapcsolatos kritikus állásfoglalás, a tudás alkalmazásának igénye, az érvek és ellenrvek keresése és összevetése is fontos szerepet kap. Mindez a természettudományos műveltség megalapozásához elengedhetetlen.

Az élő és élettelen természeti jelenségek rendszerbe foglalásán, a kölcsönhatások feltárásán keresztül a megértés igényére helyezünk hangsúlyt. Kiemelt szerepet kap a környezettudatosság, illetve az ember és a természet harmonikus együttélési módjainak tisztellete, ilyen megoldások értékelése és keresése.

Az egyes foglalkozások, szakmák megismerésén keresztül azok tisztellete, a munka értékének megbecsülése, a kezdeményezőkézség és a segítő magatartás (önkéntesség) fejlesztése jelenik meg kiemelt nevelési célként.

A visszatérő témák lehetőséget adnak az ismeretek elmélyítésére, miközben a tanulók megtapasztalhatják, hogy a már elsajátított ismeretek, készségek, a már megszerzett tudás (legyen az még egyelőre bármilyen töredékes vagy esetleges is) hasznosíthatók az újabb ismeretek megszerzésekor. A közvetlen környezetben, a mindennapi életben megtapasztalható jelenségekből kiinduló, a problémák megértését célzó tanulás a természettudományos gondolkodás fejlődése mellett segíti az egyéni tanulási stílus kialakítását is. Ezzel alapozzuk meg az igényt a tudás folyamatos bővítésére, a tudomány fejlődésének követésére, a környezeti jelenségek megfigyelésére, a magyarázatok megtalálására.

Az önálló és kritikus információszerzés a természettudományos műveltség megalapozásának kulcseleme, de jelentős szerepe van a szociális és állampolgári kompetencia fejlesztésében, illetve az állampolgárságra, demokráciára való nevelésben is. A megvalósítást változatos tevékenységek: projektmunka, az érveken, tényeken alapuló vita, a különböző kollaboratív feladatok, szerepjátékok stb. segíthetik. Érdemes az írott információk mellett a különböző multimédiás és infokommunikációs források adta lehetőségeket is kihasználni. Ez a korosztály a képi információkra különösen fogékony, és képek segítségével igen hatékonyan fejezi ki magát. Erre építve nemcsak a hatékony, önálló tanuláshoz, hanem az esztétikai-művészeti tudatosság fejlődéséhez is hozzájárulhatunk.

A tantárgyi tartalmak és az aktív, problémaalapú tanulás módszerének alkalmazása jelentős szerepet játszanak a testi-lelki egészség alakulásában, a fenntarthatóság és a környezettudatos szemlélet fejlesztésében, a hatékony, önálló tanulás különböző technikáinak megismerésében és gyakorlásában.

A lakóhely és az ország főbb nevezetességeinek megismerése és bemutatása, egy választott nemzeti park vagy tájvédelmi körzet megismerésének kapcsán fejlődik az azonosságtudat, valamint a hazához és a lakóhelyhez való kötődés, a tudománytörténeti elemek pedig a

tudomány és technika fejlődésének felismerését, az egyes találmányoknak az emberiség fejlődésében betöltött szerepének értékelését segítik elő.

A jeles napokkal kapcsolatos szokásoknak a természet változásával való összekapcsolása hozzájárul annak megértéséhez, hogy hagyományaink segítenek a természettel való kapcsolat újrafelfedezésében, megélésében és egyúttal életünket is strukturálják.

A legtöbb tematikai egység 8 órára készült. A feldolgozás során azonban ezek az egységek két évfolyamra bontva is megvalósíthatóak.

A megismerési folyamat irányításában általában, de a terepi látogatások és az önálló munka során különösen is fontos a tanító facilitátori szerepe és a segítő értékelés formáinak az alkalmazása.

3. évfolyam

Óraszám: 36 óra/év
1 óra/hét

Éves óraszám felosztása

Témakör sorszáma	Témakör	Óraterv
1.	Év eleji ismétlés	1
2.	A mező életközössége	8
3.	Tájékozódás tágabb térben	6
4.	Egészség és betegség	5
5.	A vizek, vízpartok életközössége	7
6.	Megtart, ha megtartod	7
7.	Szabadon választott	2

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Év eleji ismétlés	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	Az erdő szintjei, fák, cserjék.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A tanult ismeretek felelevenítése és elmélyítése a mindennapi életben.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A mező életközössége	Órakeret 8 óra
--------------------------------------	----------------------	----------------

Előzetes tudás	Fás és lágyszárú növények főbb tulajdonságai. Rovarok, madarak, emlősök jellemzői.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszerben való gondolkodás fejlesztése: a rész-egész kapcsolat értelmezése. Az iskolánkat körbevevő szántóföld megmunkálásának nyomon követése. A régi és a mai mezei munka megismerése, megbecsülése.

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> A mezei növény és állatvilág egymásra utaltsága.</p> <p>Lakóhelyünk, lakókörnyezetünk A lakóhely történetének néhány fontosabb eseménye és természeti környezete.</p>	<p>Környezeti, szociális és digitális kompetencia fejlesztése. Az értékőrző gazdálkodás jelentőségének megértése a témakör feldolgozása során.</p> <p>Tájház látogatása.</p> <p>A megfigyelőképesség, elvonatkoztatás és a beszédkészség fejlesztése.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedés, utazás, közlekedési eszközök.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Képek, kisfilmek a régi és a mai mezei munkáról.</p> <p><i>Ének-zene:</i> dalok a földműves életről.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mező, rét , legelő, szántóföld, rovarok, madarak, emlősök.
--------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tájékozódás a tágabb térben	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Halmazállapot-változások, kölcsönhatás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyag, energia, információ szempontjából a mágnesség szerepének felismerése és kölcsönhatásként való értelmezése; hang- és fényjelenségek tanulmányozása. Az állandóság és változás megfigyelése saját vizsgálatok értelmezésén keresztül. A tudomány, technika, kultúra szempontjából az egyes jelenségek gyakorlati alkalmazásának megismerése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
--	----------------------------------	----------------------------

<p><i>Ismeretek:</i> Tájékozódás csillagképek alapján. A Göncölszekér legendája. Tájékozódás iránytűvel: a Föld mágneses tere, a mágneses vonzás, taszítás.</p> <p>Körfolyamat: a víz körforgalma a természetben. Lakóhelyem: Gyomaendrőd kulturális és természeti értékeinek megismerése. Sós víz, édesvíz. Az édesvízkészlet mennyisége a Földön a sós vízhez képest.</p>	<p>Példák keresése az állatok tájékozódására. A Göncölszekér csillagkép felismerése. Rajz készítése szabadon választott csillagképről, a csillagkép nevével kapcsolatos gyűjtőmunka végzése.</p> <p>Vizsgálatok a mágnességgel kapcsolatban (vonzás, taszítás, a kölcsönösség felismerése). Az iránytű működésének értelmezése. Annak megértése, miért jelentett az iránytű feltalálása hatalmas segítséget a hajósoknak.</p> <p>A vízkörforgalom egyes lépésein keresztül a már ismert fizikai változások (párolgás, lecsapódás) bemutatása, az ellentétes irányú folyamatok felismerése. A víztakarékosság, az édesvíz-készlet védelme fontosságának felismerése.</p> <p>Szociális, életviteli, környezeti kompetenciák fejlesztése. Környezettudatosság, cselekvő hazaszeretet.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> képek vízről, tengerről, hajókról.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a hajózás mint téma, a csillagképekhez kötődő mítoszok, mondák, legendák.</p> <p><i>Matematika:</i> Tájékozódás a külső világ tárgyai szerint; a tájékozódást segítő viszonyok megismerése.</p> <p>Látogatás a helyi Tájháza.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Tájékozódás, kölcsönhatás, vízkörforgalom, időjárás.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Egészség és betegség</p>		<p>Órakeret 5 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Testrészek, egészséges táplálkozás elemei, hőmérséklet.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az ember megismerése és egészsége, az egészségtudatos életmód kialakítása és gyakorlása. Tudja, hogy van az iskolában orvosi szoba.</p>		
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Miért betegszünk meg? Milyen jelei lehetnek annak, hogy betegek vagyunk? Mi a teendő baleset esetén?</p>	<p>Az egészségünket károsító és védő szokások csoportosítása. Példák gyűjtése az aktív és passzív pihenésre.</p> <p>A gyógyítók munkájának elismerése, tisztelete.</p>	<p><i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testmozgás szerepe, stresszoldás.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> hasonlatok,</p>	

<p><i>Ismeretek:</i> Az egészséges életmód (táplálkozás, aktív és passzív pihenés, öltözködés, személyes higiéné, rendszeres testmozgás, lelki egészség). A betegség (nátha, influenza, bányahimlő) tünetei. A testhőmérséklet, láz mérése. A körzeti orvos és a kórház feladatai. Baleset: megelőzés, segélykérés, a mentők értesítése. A mentők munkája.</p>	<p>A mentők munkájának értékelése, tisztelete. Teendők, segítségkérés módjainak megismerése baleset esetén.</p>	<p>szólásmondások, közmondások, mesék (az egészséggel és betegséggel kapcsolatban). <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a betegség tünetei, teendők betegség esetén.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Egészségmagatartás, betegség, gyógyítás, baleset, fogyatéék.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A vizek, vízpartok életközössége	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Fás és lágyszárú növények, a virág részei, rovarok, madarak, emlősök főbb jellemzői.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A növények és állatok együttélésének megfigyelése a vízben és a vízparton. Tapasztalatok megbeszélése. Környezetvédelem.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> A felelőtlen emberi magatartás következtében a szennyezett vizek élővilágának pusztulása.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Vízparti fák, vízi növények és életfeltételeik. A virágok titkai. A vízi rovarok, halak testrészeinek ismerete. Csodálatos madárvilág.</p>	<p>A növények életfeltételei és környezetük közötti ok-okozati összefüggések. Néhány fához kapcsolódó hagyomány megismerése (történelmi lombok).</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> Vízalatti világ ábrázolása.</p> <p><i>Ének-zene:</i> halászdalok.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Nád, gyékény, a virág részei, a halak testfelépítése, vizek, vízpartok madárvilága.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Megtart, ha megtartod	Órakeret 7 óra
--------------------------------------	-----------------------	----------------

Előzetes tudás	Növények, állatok, természetes és mesterséges környezet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hagyományos életmód és a helyi tudás jelentőségének megláttatása a környezet és fenntarthatósághoz kötődően. A környezet- és természetvédelem szerepének felismertetése. Az ember-természet kapcsolat mint rendszer értelmezése konkrét példán keresztül. A tapasztalati tudás értékelése. A természeti ritmusok és ünnepeink, jeles napjaink közötti kapcsolatok felismertetése. Naptár készítése iskolánk ünnepeiről és rendezvényeiről.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Milyen kapcsolat van az ünnepek és az évszakok között? (Pl. farsang, húsvét, pünkösd, karácsony.) Mire jók a hagyományok? Lehet-e tanulni egy iskolázatlan embertől? Miért fontos a természetvédelem?</p> <p><i>Ismeretek:</i> Jeles napok, ünnepek kapcsolata a természet változásaival. A lakóhely hagyományai. A gazdálkodó ember természeti és épített környezetének kölcsönhatása az ártéri fokgazdálkodás példáján. Haszonállatok: mézelő méh, szürkemarha, mangalica, racka. Haszonnövények: alma, meggy, szőlő. Vadon élő állatok: kárász, csuka, nemes kócsag, fehér gólya. Gyógy- és fűszernövények: galagonya, szeder, menta. A hagyományos házak anyagai (nád, sás, fűz, agyag, vályog), a települések mérete. A folyószabályozás hatása és a vizek védelme.</p>	<p>Kalendárium készítése, jeles napok és természeti történések, népdalok, népköltések és versek, szépirodalmi részletek megjelenítésével. Példák keresése arra, hogyan látták el az ártéri gazdálkodásból élők táplálékigényüket (növények, tenyésztett állatok, halászat, vadászat), hogyan készítették és tartósították ételeiket, milyen használati tárgyakat és milyen nyersanyagokból készítettek, hogyan ügyeltek arra, hogy a megújuló természet hosszú távon is biztosítsa igényeiket. Egy-két anyag feldolgozásának kipróbálása (pl. agyag, fűzfavessző, gyógynövény szárítás). Annak megértése, hogy a helyi sajátosságokra, problémákra a hagyományos tudás kínálja a legmegfelelőbb megoldásokat. A körültekintő emberi beavatkozás jelentőségének felismerése. A vízvédelem szerepének belátása. Az iskolához legközelebb eső nemzeti park vagy tájvédelmi körzet megismerése, értékmentő munkájának megértése. A természetvédelem és a fenntarthatóság kapcsolatának felismerése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> többjelentésű szavak (a fok szó jelentései). <i>Ének-zene:</i> népdalok. <i>Vizuális kultúra:</i> népművészet. <i>Erkölcstan:</i> a természet tisztelete, a hagyományok jelentősége. <i>Matematika:</i> rész-egész kapcsolat. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a ház részei, építőanyagok, anyagok felhasználása, megmunkálása; élelmiszerek tartósítása.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fenntarthatóság, természetvédelem, vizes élőhely, tapasztalati tudás, egyensúly.
------------------------------------	--

A harmadik évfolyam végére várható minimumkövetelmény:

Az egészséges életmód alapvető elemeinek alkalmazása az egészségmegőrzés.

Az életkornak megfelelően a helyzethez illő felelős viselkedés.

A hosszúság és idő mérése a mindennapi életben.

Képesség adott szempontú megfigyelések végzésére a természetben.

A fenntartható életmód jelentőségének magyarázata konkrét példán keresztül, a hagyományok szerepének értelmezése a természeti környezettel való harmonikus kapcsolat.

Az élőlények szerveződési szintjeinek és az életközösségek kapcsolatainak a bemutatása.

Egy természetes életközösség bemutatása.

Magyarország elhelyezése a földrajzi térben, néhány fő kulturális és természeti értékének ismerete.

4. évfolyam

Óraszám: 72 óra/év
2 óra/hét

Éves óraszám felosztása

Témakör sorszáma	Témakör	Óraterv
1.	Év eleji ismétlés	4
2.	Növények a környezetünkben	13
3.	Állatok a környezetünkben	7
4.	Testünk, egészségünk	10
5.	Élőhelyünk a Föld	12
6.	A mi hazánk Magyarország	22
7.	Év végi ismétlés	4

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Év eleji ismétlés	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Fák, cserjék, virágos növények részei. Rovarak, madarak, emlősök főbb tulajdonságai.	
	A mező, víz, vízpartok élővilágának ismétlése. Tájékozódás tágabb térben, környezetünkben. Felszíni formák, égtájak, időjárás, a víz körforgásának ismétlése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Élőlények és élőhelyek közötti összefüggések megvártatása. Élőlény és élőhely kölcsönhatása.	A megfigyelt és ismert életközösségek jellemzőinek ismertetése szóbeli szövegalkotás segítségével.	Magyar nyelv és irodalom, ének-zene, vizuális kultúra.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Életközösség, egymásra utaltság az élővilágban, fő- és mellékégtájak megnevezése.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Növények a környezetünkben	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	A növények részei, feladatuk. A növények gondozása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszerben való gondolkodás fejlesztése: a rész-egész kapcsolat értelmezése. Legyen képes a Gyomaendrődön honos jellegzetes termesztett növények megismerésére. A gyűjtött termékek felhasználásával élősarkot készíteni az osztályteremben.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> A növények megfelelő gondozása. A termesztett növények felhasználhatóságának megismerése.	Anyanyelvi kompetenciák fejlesztése, környezettudatos életmódra nevelés, életviteli kompetenciák fejlesztése.	<i>Magyar nyelv és irodalom, vizuális kultúra, informatika</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kultúrnövények, zöldségfélék, gyümölcsök, tárolás, tartósítás, kertészkedés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Állatok a környezetünkben	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Madarak és emlősök jellemző tulajdonságai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A „felelősség” szó tartalmának értelmezése. Az állatok iránti felelősség legfontosabb szabályainak megismerése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Az állattartás felelőssége és nehézségei. Megfelelő gondozásuk biztosítása.	Érzelmi intelligencia, matematikai és anyanyelvi kompetenciák fejlesztése. Megnyilatkozások az állattartással kapcsolatos pozitív és negatív élményekről. Kutatási feladat és beszámolók macskáról vagy kutyáról.	Erkölcstan : az egyéni felelősség kialakítása Magyar nyelv és irodalom: élménybeszámolók. Ének-zene: állatok hangjainak felismerése. Természettudományos kompetenciák fejlesztése.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Felelősség, háziállatok, állatgondozás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Testünk, egészségünk		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Egészség, betegség.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tudatos egészséges életmódra törekvés a mindennapi életben.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>A helyes táplálkozási szokások kialakítása. A mozgás szeretet kialakítása a gyerekekben.</i></p> <p><i>Szenvedélybetegségek egészségkárosító hatása.</i></p>	Táplálkozási napló vezetése, helyes arányok megtalálása a táplálkozásban, mozgásban, pihenésben. Szociális életviteli kompetenciák, pozitív érzelmek átélése.	<p><i>Vizuális kultúra:</i> képek életkori szakaszokról, tápanyagokról, vitaminokról.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> táplálkozási napló írása 1 hétre.</p> <p><i>Matematika:</i> Kalóriatáblázat tanulmányozása.</p>	
Kulcsfogalmak / fogalmak	Tájékozódás, kölcsönhatás, vízkörforgalom.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Élőhelyünk a Föld	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Fő- és mellékégtájak, iránytű, térbeli tájékozódás.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Miért épp 24 órából áll egy nap?</p> <p><i>Ismeretek:</i> A Föld mozgásai. Föld, Nap, Hold, holdfázisok képének megismerése. A távcső mint a távoli objektumok megfigyelésének eszköze.</p>	<p>A Föld mozgásáról (forgás, Nap körüli keringés) elképzelés kialakítása modell alapján. Annak felismerése, hogy a Földön nem mindenütt egyszerre van nappal, illetve éjszaka. Az időzónák megsejtése. Kapcsolat keresése a naptár elemei és a Föld mozgásai között. Képek keresése, közös bemutató készítése: az égitestek szépségének meglátása. Az egyes holdfázisok rajzolása, elhelyezése a naptárban, a ciklikus ritmus felismerése. Annak megsejtése, hogy a különböző időszámítási módszerek miatt eltérések adódhatnak. A távcső működésének vizsgálata. Annak megértése konkrét példák alapján, miért jelentett a távcső felfedezése hatalmas mérföldkövet a tudomány fejlődésében.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> hasonlatok, metaforák, szólásmondások (az idővel kapcsolatban).</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> az idő képi ábrázolása, az égitestek képi ábrázolása.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ütem, ritmus, metronóm.</p> <p><i>Matematika:</i> folyamat mozzanatainak időbeli elrendezése; időrend kezelése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Föld, Nap, Hold, keringő és forgómozgás, energiaforrás, környezetvédelem.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A mi hazánk Magyarország	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Térkép. felszíni formák, gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Más országok és nemzetek iránti tisztelet. Környezetbarát közlekedés. A hazaszeretet elmélyítése. A hazai tájak szépségének felfedezése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Miért fontos az országunk szomszédaival való jó kapcsolat az összefogás és a fenntartható fejlődés érdekében. Emberi jogok és kötelességek összefüggése.</i></p> <p><i>Az időjárás és a domborzati viszonyok kapcsolata.</i></p>	<p>Emberi magatartásformák megfigyelése különböző helyzetekben. Az együttélés alapvető szabályainak megbeszélése.</p> <p>Megfigyelő, elemző, összehasonlító, térbeli tájékozódó képesség fejlesztése.</p> <p>Vázlatos térkép rajzolása Gyomaendrődről. A településünkről tanult ismeretek bővítése.</p> <p>A térképen való tájékozódás fejlesztése.</p> <p>Tájékozódó képesség, digitális kompetencia, kreativitás, figyelem, környezettudatos magatartás fejlesztése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> versek hazánk tájairól, népszokások</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vázlatos térkép készítése</p> <p><i>Matematika:</i> kicsinyítés, méretarány.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> hazaszeretet.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Domborzati és közigazgatási térkép. Településformák, hazánk nagy tájai.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Év végi ismétlés	Órakeret 4 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egész éves tananyag összefoglalása, rendszerezése, elmélyítése.	

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Az egészséges életmód alapvető elemeinek alkalmazása az egészségmegőrzés és az egészséges fejlődés érdekében, a betegségek elkerülésére.</p> <p>Az életkornak megfelelően a helyzethez illő felelős viselkedés segítségnyújtást igénylő helyzetekben.</p> <p>A hosszúság és idő mérése, a mindennapi életben előforduló távolságok és időtartamok becslése.</p> <p>Képesség adott szempontú megfigyelések végzésére a természetben, természeti jelenségek egyszerű kísérleti tanulmányozására.</p> <p>A fenntartható életmód jelentőségének magyarázata konkrét példán keresztül, a hagyományok szerepének értelmezése a természeti környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában, illetve felépítésében.</p> <p>Az élőlények szerveződési szintjeinek és az életközösségek kapcsolatainak a bemutatása, az élőlények csoportosítása tetszőleges és adott szempontsor szerint.</p> <p>Egy természetes életközösség bemutatása.</p> <p>Egy konkrét gyártási folyamat kapcsán a technológiai folyamat értelmezése, az ezzel kapcsolatos felelős fogyasztói magatartás ismerete.</p> <p>Magyarország elhelyezése a földrajzi térben, néhány fő kulturális és természeti értékének ismerete.</p> <p>Informatikai és kommunikációs eszközök irányított használata az információkeresésben és a problémák megoldásában.</p>
--	--